

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

informacemi. Systematickým obměňováním prvků, které přispívají k obtížnosti úlohy, je možné měřit různé úrovně dovedností.

Zatímco *získávání* vyjadřuje proces výběru požadované informace, *vyhledávání* vystihuje postup, jakým se dostáváme na potřebné místo, tedy ke zdroji, kde se nachází požadovaná informace. Některé testové položky mohou vyžadovat pouhé dohledání informace, zejména v tištěném médiu, kde je možné danou informaci ihned vidět a kde má čtenář pouze za úkol vybrat příslušnou informaci v jasně vymezeném informačním prostoru. Na druhé straně jiné úlohy v elektronickém prostředí vyžadují o něco více než jen pouhé vyhledávání: např. kliknutí na vložený odkaz, aby se otevřela webová stránka (ve velmi omezeném informačním prostoru), nebo výběr položky kliknutím na seznam výsledků vyhledávání. Většina úloh v PISA zaměřených na *vyhledávání a získávání* však zahrnuje oba procesy. V tištěném médiu může být v těchto položkách po čtenářích požadováno, aby před dohledáním příslušné informace využili navigační nástroje, jako jsou nadpisy či legendy a našli si tak cestu k příslušné části textu. V elektronickém médiu může úloha zaměřená na *vyhledávání a získávání* zahrnovat dohledání potřebné informace pomocí procházení několika webových stránek nebo využívání menu, seznamů či tabulek.

Jak v tištěném, tak i v elektronickém médiu zahrnuje proces *vyhledávání a získávání* informací dovednosti, které se pojí s výběrem, shromažďováním a získáváním informací. Položky zaměřené na vyhledávání a získávání informací v elektronickém médiu mohou navíc vyžadovat, aby si žáci našli cestu např. k určité webové stránce za účelem dohledání zadané informace. V rámci tohoto úkolu mohou žáci využít několik navigačních nástrojů a projít skrze několik stránek. Žáci mohou být požádáni, aby klikli na příslušný odkaz či vybrali položku z rozbalovací nabídky. Patří sem např. otevření webové stránky pomocí hyperlinku, otevření jedné či více nových stránek webu či posouvání se po stránce dolů a kliknutí na hyperlink. Při vyhledávání určité položky budou muset žáci vyhodnocovat její tematické zaměření. Budou tak muset rozpoznat, zda odkaz či stránka svým tematickým zaměřením a relevancí poskytuje požadované informace. Obtížnost pak bude určena několika faktory, včetně počtu stránek či odkazů, které je třeba využít, množství informací, které je třeba na každé stránce zpracovat, a míry přesnosti a jednoznačnosti pokynů.

PROPOJOVÁNÍ A INTERPRETACE

Propojování a interpretace v sobě zahrnují zpracování čteného textu za účelem odhalení jeho vnitřního významu.

Interpretací je myšlen proces vyvozování významu textu z něčeho, co v něm není jasně uvedené. Patří sem rozeznání souvislostí, které nejsou přímo vyjádřené, či požadavek, aby žáci v daném prostředí odvodili (dedukovali z důkazů a úsudků) význam fráze či věty. Při interpretaci čtenář rozpoznává základní předpoklady či významy v textu nebo jeho části. V tomto postupu je zapojována široká škála kognitivních činností. Úloha může např. obsahovat vyvozování souvislostí mezi dvěma částmi textu, rozbor textu za účelem shrnutí hlavních myšlenek, požadavek rozlišit na základě vlastního úsudku hlavní a podřadné prvky či prohledat text a najít v něm konkrétní příklad něčeho, co bylo dříve popsáno obecnými pojmy.

Propojováním se sleduje schopnost prokázat porozumění ucelenému textu. Patří sem jak rozeznání konkrétní provázanosti dvou po sobě jdoucích sousedících vět, tak i pochopení vzájemného vztahu mezi několika odstavci, ale též rozpoznání souvislostí mezi několika texty. Propojování v každém případě vyžaduje, aby si čtenář spojil několik informací dohromady a z nich pak odvodil význam, ať již ve smyslu posuzování shodných a odlišných prvků, porovnávání hodnot či pochopení vztahů mezi příčinou a důsledkem.